

Излази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) годишну 6 ф., на четири године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годишну 20 франка, на четири године 10 франка, на четири године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплату плаћа се у плаћеним писмима наредног дана поштом. Глас Црногорца на Цетиње, а може се и на пошту у Котор. Довољно плаћа се уредништву Рукотиса генералштаба.

За огласе плаћа се од реда 5 новчића. За огласе више и на дуже вријеме мање.

Позив на претплату

на

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Отвара се овим новом претплатом на „Глас Црногорца“ за другу половину године 1885.

Цијена је „Гласу Црногорца“:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годишну 6 ф. и 50 н.

На по године 3

На три месеца 1 50 н.

За све друге земље у Јевропи и Америци:

На годишну 20 франка.

На по године 10

На три месеца 5

Претплатници из АУСТРО-УГАРСKE (и БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ) нека шаљу своју претплату поштом са упутницом на г. Петра Рамадановића у Котор.

Претплату из Србије на наш лист приима само књижевник Велимир Валожић у Београду.

Претплатници с других страна нека шаљу своју претплату у плаћеном до Цетиња писму на Управу „Гласа Црногорца“ на Цетиње.

Осим књижевника српских умолавају се пријатељи овога листа помјестима гдје књижевника нема да се потруде око скупљања претплатника на овај лист. Њима за труд дајемо 10% које могу себи задржати од скупљене претплате.

У нашој администрацији правило је, да се лист шаље само претплатницима. За то ко од 1. Јула ов. г. не добије листа, нека му је то знак, да нам од њега још није стигла претплата, и нека му је опомена да претплату што прије пошаље, ако жели лист држати.

Наручбине без новца никакме се не могу уважити.

Како је Цетиње прилично удаљено од оних мјеста, гдје „Глас Црногорца“ има својих претплатника, то се препоручује свијема, који су ради тај лист и у другој половини године 1885 држати, да се изводе за раба с претплатом пријавити, како би им на вријеме листови стигли и да им не би који лист изостао.

Уједино се опомињу сви, а нарочито претплатници из Босне и Херцеговине, да не шаљу претплату у неплаћеном до Цетиња писму, јер у том случају изложени смо ми глобама, које морамо спосити без никакве невоље.

Цетиње, 15. Јуна 1885.

У П Р А В А

ГЛАС ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 15. Јуна.

Све је то авјено и красно, ти многобројни путеви које је Црна Гора позградила од потоњег рата па до данас, те свезе у које је ушла са иностранним свијетом, те комуникационе жике које је пустила на страну, тај излаз који је добила на море и о ком се труди да га учини приступним цијелој Црној Гори.

Али да ли то шта и за народ вриједа? — питање нас многи са митроносним пјесником српским.

И ми смо се сами тако питали — не један пут, јер знамо добро да од одговора на то питање зависи ништа мање него будућност Црне Горе.

Док је Црна Гора била затворена од свијех страна, док је била, како већ рекосмо на једном мјесту, град у ваздуху, у облацима, она је била своја, била је црногорска. Сиромашна је била, то је истина, оскудјевла је у свему и свачему, али није оскудјевала у ономе што је темељ Црногорству: своја слобода, своја независност. Орлови су били Црногорци, живећи врх својих тмора, у облаку, у ваздуху, али су то били прави црногорски орлови, којима је вазда био дух срчан и бадар нападајући се на живом извору своје слободе и независности, а храњећи оно мало меса на костима руметином и црвеном крвљу.

Зар ће од сад бити друштво?

Казали смо и то на једном мјесту, да је Црна Гора била град неосвојив, јер је био неприступан.

Зар је сад освојив за то што је неприступан? Зар смо ми отворили капије на том граду за то да туђинство у њ унесе? Зар смо начинили добре путеве и довели Црну Гору у свезу са осталим свијетом тога ради, да нам одонуд догмиле црв који ће нам подгристи животне жике и оборити столетно дрво државе црногорске?

Не, ми се тога не бојимо!

Када би опет дошао суђењи час, сви ти путеви прекинути би се опет као танки кончићи, а остао би горди Ловћен, стрми Суторман, висока Румија, Лисин, Буковица, Штировић и како се још зову ти вјековни, хладни, стрми, голи, непробојни и непроходни чувари Црне Горе, а за њима нест орлови црногорски, који се пијесу изметли у слабунаве тине пита ће се изметнути, док се са висина, од куд се влада Црном Гором, буде његовао и гајно у нараштајима стари дух Црногорства: дух јунаштва и човјештва.

Више смо пута казивали, па и данас остајемо при томе и остаћемо вада: да Црна Гора само на том темељу, као Црна Гора, опстати и напредовати може.

Нека се у њој мијења све остало како се хоће, нека се око ње намјењвају прилике колико хоће, нека су нам коминулци какви год хоће, нека је расположење у свијету према нама какво му драго: et si fractus illabatur orbis, impravidum ferient ruinae — нека вас свијет пође у комаде, Црна ће Гора остати, док је у њој Црногорства!

Због тога ми се не бојимо никаквих мијења, које би настале у Црној Гори. Ми се не бојимо ни овијех мијења, које су настале и које ће још настати у Црној Гори услед градње новијех путева и услед свеза њених са осталим свијетом.

На против, ми желимо, да се у Црној Гори све мијења и развија у духу напретка, без онога што се не смије никад мијењати, што мора за вазда о-

стати догма њенога државног и народног живота.

Ми желимо, да Црна Гора пође напред у свему: у просвјети, у култури, у цивилизацији, у материјалном благостању, у трговини, народној привреди, пољоделству, сточарству, — у кратко: у свему ономе, чим се диче остали напредни народи.

Ми смо казали, да политика наше државе треба да иде за тијем напретком, по у исто доба додали смо, како ваља пазити при том и настојавати, да се сав тај напредак тако удеси, да нам се не оштети дрво нашега народног живота, а оно би се оштетило и на пошлетку сасушило са свијем, кад би нам са тим оштим напретком ушле у црногорски живот и такве клице, које се не би слагаале с његовом његовом, које би му темељ подгризале и поткопавале, под којима би ишчињела и изагњила жеља за слободом и независношћу, под којима би се назло не толико на свијетли образ колико на мастан трбух.

Ми смо у оштрим разлагањима показали, да се сав запредак свијета, којим се давао дачи и поноси човјечинство, даде примјенили и на Црну Гору, а да се опет не такне у коријен њенога живота; шта више, нашли смо да је баш од потребе, да се мало по мало и стара Црна Гора преображава у нову Црну Гору, да на старом коријену своме добије нове подмлађене обанке.

Том преображају много ће допринијети и нови путеви црногорски.

О њима баш хоћемо овом приликом да проговоримо, и то само са гледишта тога преображаја који ће произвести у нас.

Познато је да су путеви свугдје у свијету главна помоћница и полука народно-економског развитка једне земље и народа у њој. Граде се, до душе, путеви и из других разлога, и пр. из разлога стратешких, но о томе овдје не може бити збора, је) наши путеви немају никакве стратегијске циљеве. Они су чисто народно-економски путеви.

Народно-економски путеви велика су корист за земљу. О тој користи ми смо већ доста говорили и не ћемо опет да иснављамо што смо једном већ казали.

Али ти путеви могу, у извјесним приликама, да буду и велика опасност за њеку земљу, због пошледица великог међународног промета, које за собом доводе.

Примјер ће нам то један најбоље објаснити. Рецимо, да се двије земље налазе непосредно једна до друге: једна велика са јако развијеном културом и цивилизацијом, јаком индустријом и трговином, густом мрежом добријех и брзијех путева; друга тек у клици свога развитка, са слабом трговином и никаквом индустријом, без никаквих комуникација, можда једино живећи од својих сировина.

Шта ће бити, кад та мала земља

отвори своје капије према оној већој, кад начини путеве и доведе их у свезу са путевима оне велике државе?

Скоро то исто, што по законима физике мора да буде, кад се са стране једнога великога и пуног течности суда цуре нијеви у други мањал а празан суд.

У мању и неразвијенију земљу покулаће из оне веће и развијеније земље сви производи индустријски, сви фабрикарни, и за краће или дуже вријеме преплавити је, а она ће то скупо плаћати својим сировинама, докле на пошлетку са свијем не падне под народно-економску и трговачку зависност од те земље. Ако је пра том та мања земља тако несретно положена, да јој капије стоје отворене само према овој већој земљи и ако њени путеви имају директан улаз на излаз и ако у путевима те земље, другим ријечма: ако је на земљишту те мале земље свака међународна утакмична искључена, онда је та мала држава на милом и немилост предана овој великој, јер ту је свака обраба узалудна, безуспјешна. Ту се мора извршити процес поплаве, са неутољивом свом физичким закона. Ту је сваки отпор слабачан, и не може дуго трајати. Прије или послје земља мала мора доћи у потпуну народно-економску зависност од те земље велике.

Да би се опасност, која отуд по цијелу државу настаје, могла добро премјерити, ваља за уму имати, шта значи у данашњем свијету народно-економска независност.

У данашњем свијету народна је привреда костур државама. Као што тијело човјечије не може бити без костура, тако ни држава модерна не може бити без своје народне привреде. Држава, без своје народне привреде, нема се на што ослонити. Она, у модерном саставу свом, губи свој темељ, чим изгуби своју народно-економску самосталност. Може још да живи, или боље рећи да животи, али као туђа храна, туђа подлога, туђ измећар. Већа је држава мало по мало сине и испија. Што се каже: пије јој крв на памук! — то се овдје може узети од ријечи до ријечи.

Колико их је у свијету, којима је п. пр. Ингеска испала крв на свом памук! А крв кад се испије неком живом организму, онда не остаје ништа од чега би се тај организам наваљао и градио себе у својим дијеловима. Онда је крај свему.

Што се свијет више развија, и овај се процес све то јаче понавља. На толиким странама свијета видимо га и данас својим очима.

Да се којом несрећом и са нашу Црну Гору не спрема тај процес?

До душе, наше стијене пије тако ласно сисати, али — да видимо!

С тешком ап се муком порађа
ново министарство у Инглеској!

Има већ три недеље дана, како
му је дошао ненадани рок да угледа
свијет, а оно као да не марљиви да
се роди, толико се скаљује да изиде
из пљесиве утробе старијих конзер-
вативаца.

Новине јављају, да је већ изи-
шло на свијет, али још не може да
стане на поге. Обично су нова мини-
старства веселе нарави, као ждребад
кад се избаци на траву: радују се
свом млађаном животу, бацају се и
размећу на све стране.

Солзбријево министарство није од
те руке. Вади се да је недоношче, а
из утробе инглеских конзервативаца,
под данашњим приликама које су у
Инглеској наступиле, не може ни иза-
ћи друго што н'ако недоношче.

Кажу да је састављено ново ми-
нистарство. Читају се и стара звучна
имена инглеских конзервативаца, који
су окупили у њему. Али оно стоји
још иза кулисана, не може ни изиде
на политичну и парламентарну арену,
не може још да проради.

Шта му фали?

Фали му оно, биз чега не може
да постоји министарство у уставним и
парламентарним државама: фали му
већина у народном заступништву.

Како се Солзбри могао примити
да састави нови кабинет, кад је морао
напријед знати да неће имати већи-
не у парламенту, то само његова па-
мет и глава може просудити. До душе,
примити се те дужности, покупати не-
колико звучних имена с брда с дола,
на ступити пред свијет с ускликом:
ето новог министарства! — то није
била баш тако тешка ствар.

У томе је Солзбри којекако и
успио. Али сваки даљи корак види се
да му је немогућ. Морао је одмах при
првом кораку застати.

Па баш ни сами састав новог
министарства није му испео за руком.
Није му могао испастити, јер је у кон-
сервативној странци већ од дужег вре-
мена наступио расцеп и прави дар-
мар. Ко узме на око листу новијех
министара и стави на вагу личности
њихове, одмах ће увидјети, да су ту
странци најразнороднији елементи, и
ако се каже да сви припадају конзер-
вативном стаблу. Ко би и. пр. игда мо-
гао сложити лорда Солзбрија и Рен-
долфа Черчила? Обојица су, по нарави,
бјесомучњаци, но један дери на
једну, други на другу страну. Солз-
брија би хтио конзервативце да по-
врати у Јелисаветино доба, а Черчил
хоће да их демократише. Онај не хоће
ни да чује за ирско питање, овај би
хтио да га ријешити радикалне по што
га предлажу и сами радикали, те је
често и самога Парнела потпомагао за
вријеме владе Гледстонове. Черчил је
толико пута предлажао да се реформи-
ше бирократска јерархија инглеска,
нарочито пак само министарство, за

које је више пута отворено говорио,
да је гинјездо љенљиваца, глупака и не-
способнијех људи. Солзбрија би пак
прије на све друго пристао, само не
на ту измјену.

Ко би могао сложити таква два
човјека? А како ће се тихи и мирни
Норскот налазити у друштву таква
два бјесомучњака, доброћудни Нор-
скот, мек као восак, човјек без кичме?
Како ће се Ричардо Крос погодити са
Черчилом, кад га овај мрзи да га очи-
ма не види? Шта ће да ради Хикс-
Бич, нови министар финансије, кад
сам исповиједа, да се ништа не разуми-
је у финансијама? Како ли ће се
паћи у новоме министарству нови лорд
канцелар, сер Хардинг Цифард, поли-
тичка нула, који је ваљда само за то
узет у кабинет, што се није могао ни-
ко бољи паћи?

Али нек је како му драго што
се тиче њихове слоге и међусобног
спорузма, све им то ништа помоћи
не ће, кад стоје у парламенту на очи-
глед либералној већини, која их у сва-
ко доба угугнати може.

То је највећа клада, која се ис-
пријечила пр д ново министарство.

И Солзбри је то увидио, па је
учинио покушаје, да ту кладу уклони.
Ступио је у преговоре са вођом ли-
бералаца, са Гледстоном, и погађао се
с њим о начину, не би ли се како год
либерална опозиција, до новијех избо-
ра, уздржала од нападаја на ново ми-
нистарство.

Погодба је, као што се само по
себи разумије, јако записала. Ко
би још могао своје противнике потпо-
магати? Гледстон је, како листови јав-
љају, изјавио Солзбрију, да му неће
стојати на путу у отиравању теку-
ћих административних послова, али да-
ље преко тога не може нићи. Солзбри-
ја је пак нишао тако далеко, да га
Гледстон потпомаже скоро у свијем
питањима спољашње и унутрашње
политике.

На томе се погодба морала раз-
бити. Већ се по новинама зборило, да
ће ово, још честито и нерођено ми-
нистарство Солзбријево одступити и
опет Гледстоноу мјесто оставити. Но
потоња наша денеша из Лондона ипак
повољније гласи, на име: да је Солз-
бријево министарство остало, и да је
њекква погодба учињена са либерал-
ном странком.

Каква је та погодба, то нам се у
депеша не каже. Исто тако Солзбри
није нашао за нужно, да разложи
пред парламентом политику нове вла-
де, што је, са свога гледишта, врло
наметно учинио.

Из свега тога види се, да нова
инглеска влада нема уздања у себе
саму. Сви је сматрају за привремену,
па и сами конзервативци тако је сма-
трају. Она живи од милости либера-
лаца, и постојаће докле је овима во-
ља. Сва је прилика, да је либералци,
из разлога партијне тактике, неће

дирати до новијех избора. Дотле ће
се она у толико јаче истрошити и
тада ће над њен бити свршен.

Да се тако мисли у круговима
Гледстонове странке, то се најбоље
види из ријечи једнога инглеског ли-
ста, коју о тој ствари овако ум-
ствује:

„Мијена, која је наступила у ми-
нистарству, имаће по свој прилици
неочекивани утицај на смјерове и по-
литичку акцију г. Гледстонова. Прије
десетак дана сам је Гледстон изјав-
љивао, да је уморан и да му се већ
досадило владати. Говорио је, како
ће се скоријем радња парламента за-
кључити, а ту ће прилику и он сам
употребити, да се са свијем повуче с
поља политичкога дјелања и да оста-
так свога живота проведе на миру у
свом Хауардену. Но то се сад све
посве измијенило. Од понедељника
Гледстон се очевидно подмладио. Кон-
сервативци су у страху, јер га виде
весела и расположена, а то су знаци
велике опасности за њих. Нема сад
ни помена о томе, да ће се он пову-
ћи с поља јавнога рада, него су сви
изгледу ту, да ће се он том раду на но-
во посветити и у борбу политичку уде-
сти са још живљом ватром и ревношћу
неге што је икад до сад чинио. По за-
кључену парламенатске сесије он ће
се неколико недеља одмарати, а за ти-
јем ће да отвори нов жестоки бој. С-
када се држи као изван сваке сумње, да
ће опет Гледстон бити вођа либерала-
ца при предстојећим општим изборима.
Он ће се унестити у борбу са свијем
одушевљењем и свом ватром своје при-
роде, која га ни у старости његовој
није издава, и нови бирачи, као што
он за сигурно држи, помоћи ће му, да
са свијем и за навјек уништи пар-
тају конзервативаца, тако да се ни-
кад више неће моћи помолити, осим
ако наступе са свијем нове прилике.“

Овај план Гледстонов није има-
ло нејероватан. А да има изгледа да
буде остварен, за то се сам Гледстон
постарао новом изборном реформом,
која му доноси у крило два милиона
бирача из „доњијех слојева“. Да ће
они бити на страни Гледстоновој а не
на страни Солзбријевој, о томе не
може бити ни збора а камо ли спора.
Помоћу њиховом моћи ће Гледстон
довести учинити, да нестане у Ингле-
ској једне странке, која је све до ско-
ра била најсилнија, но која се до сад
вазда одликовала устављачем и коче-
њем свакога напретка.

Према томе доста сигурном из-
гледу ново министарство Солзбријево
може се сматрати не само као при-
ремено, него и као потоњи одсјај
старе звијезде, која се гаси на пар-
ламентарном небу Инглеске.

Српски збор у Загребу.

Јавили смо како је српска народна
слободоумна странка у Хрватској поводом

предстојећег избора посланика за српски
народни сабор у Карловцима започела да
6 ов. м. јавни збор у Загребу и донијела
смо у прошлом броју овога листа и позив
на тај збор.

Збор је донета држан у загребашки дан
и текло је по „Србобрану“ овако:

Већ уочи дана збора сакупила се
је Србадија из најудаљенијих мјеста Дике,
Крбаве, славске, оточке и огудинске Кра-
јине, Баније, Хрватске и равне Славоније
и на дан састања сакупило се је 138 из-
ставника међу којима 25 свештеника, не-
колико посланика земалскога сабора у За-
гребу и бившијех посланика српског на-
родно-црквеног сабора. Око десет сати уз-
ријеч у име сазивачког одбора г. Павле
Јовановић уредник „Србобрана“, те саоп-
шти збору одлуку ел. поглаварства, којом
се дозвољаје држање збора на дан 6. (18.)
Јуна 1885 год. с ограничењем дневнога
реда у погледу 6 тачке његове, да погла-
варство ту тачку са дневнога реда брине,
јер стоји у опреси са постојећим зако-
ном о држању збора. Према тој одлуци
ел. поглаварства изабр изасланика овдаш-
њег збора за оншти збор у Сомбору није
могао бити предмет позива вијећања нити
закључивања овог збора. Поздравив г. Јо-
вановић у име сазивачког одбора г. Зорца,
као повјереника од стране поглаварства
да изводи своје мјесто узврати — поздрав
збор у име сазивача са добродошницом
и жељом да својски на овоме састању
искажу своје жеље и потребе, на основу
којих ће се бирати посланици на нар.
др. сабор у Ср. Карловце.

Иза овога поздравља предлози у име
претходне потконференције за предсједни-
ка збора г. Николу Беговића, проту гор-
њокарловачкога, за потпресједника г.
Стеза Павлици, грађанина и велетрпца
сисачког, за перовође г. Душана Рогича,
уредника из Загреба, Огу Поповића тр-
говца из Брода и др. Борђа Красојевића
из Брода. Збор поздравља и прихвати оду-
шевљено озвучену господу за своје част-
нике.

Г. Н. Беговић прота заузме пред-
сједничко мјесто, захвалавши се одушев-
љенијем ријечима на повјерењу и нагла-
савши важност овог првог српског збора
у Загребу у овако важнијем питањима и
времелима, а замоли г. потпресједника и г. г.
перовође да заузму своја мјеста те с ова-
јем прогласи збор конституисанијем.

Предсједник објави да се на пре-
трес узима трећа тачка дневнога реда, и
позове г. Јовановића као извјешатеља
оног збора да прочита назив програма
жеља и потреба у оквиру наше аутоно-
мије које ће бити као упуство посланица-
ма на карловачком сабору. Извјешатељ
чита:

**Нацрт програма и жеља усвојених на
јавном збору 6. (18.) Јуна у Загребу.**

Срби из бив. хрв. ел. Крајине и Тро-
јединице на своме јавном збору 6. (18.)
Јуна у Загребу, с погледом на предстоје-
ће изборе заступника за српски народно-
црквени сабор, сазнани у Ср. Карловце на
дан 1. (13.) Септембра 1885 год., жеље:

1. Да им се остави слободно и пот-
пуно уживање њихове народно-црквене
аутономије, коју је српски народ од ва-
када уживао, и која му је у овој држави
привилегијама и законима осигурана. Сва-
ки утицај државне власти, који би пресе-
јао располагања у обиму нашег народно-
црквеног живота, као: скидање законитог
постављених старјешина и чиновника на-
шег народно-црквеног организма, именова-
ње и постављање таловијех лица, мор-
торно рјешавање предмета, која у дјелу
круг српског народно-црквеног аутономије
живота спадају и сусрећавање редовитог
тока аутономије живота, — сматра и сма-
траће као повреду и кршење аутономије.

сам ја, ако не Жан-Жеда?

— Ја мним другачије. Полиција је пре-
метала твоју собу и нашла оне ситнице.
Твој — што они зову — „лични опсе“
имали су, а обилазили су крчму чике Лу-
ија и тебе познадоше... То је, бога ми,
проста ствар...

— Свак мисли на свој начин!...
Ти нагађаш, али не погађаш! Ја тврдо
држим да нас је Жеди одео, како ће он
сам очистити оно у берлинској улици. Али,
тврди ти вјера, да ће му присјести!

— Ма ти као да нешто снујеш про-
тив њега? — зашита Плимдоа пренапаше.

— То је мој посао!

— Као да наумиш одати га?

— А зашто не?

— Ама ти си махнит, јадниче!...

Та промисли да има и твојијех жица у

тој потки... Ти си не само ортак, но

вођу у томе послу. Ако, дакле, њега одаш,

одош си и себе, па ти не фали под го-
на тавнице, а, можда, и вјечита робија.

Филикатор почеша се за утом.

— Ваљда! — промрмља он — мо-
жда право кажеш!

— Да како да право имам, ето пута

право. Чуј ме даље! Ако Жан-Жеда не

буде трсно онај посао у Берлинској ули-
ци, он ће, пред судом, остати чист као

свијет, а ти ћеш испаштати... Је ли

тако?

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Фијакер бр. 13.

Први дан.

АВЕЉ И БЕРТА.

XXII.

(Наставак).

У тијем пространим собама, све ти
је покуштво, неколико дрвенијех кревета
уз дувар и неколико клупа и столова, са-
вним просто израђенијех, — као што се
виђа по главним војеним стражарицама.

Покрзала и Филикатор турнше у
неку собу гдје је било мало гостију, те
они изабраше један кревет у ћошку, око
којега не бјеше сусједства, па обојица ле-
гоше на њ.

Памрофен, дут као ражљуђена зви-
јер, лежаше Филикатор; лежаше и му-
чаше.

Ни Плимдоа да неколико не прегово-
ри, али, брбљао као што бјеше, не мога
се уздржати, но турну лантом Филика-
тора, зашита га поклово:

— О чему размишљаш друже?

— А ти, што ти мислиш? — њему

је Филикатор, такође шанатом, јер се у

тавници, ноћу, не смије говорити.

— Мени су, овога часа, у памети

двје пословице; о њима, брате разми-
шљах.

— Које пословице?

— Прва је ово: не ку сури без

крчмара, јер ћеш ку сурити два

пута! — А друга ти је ово: човјек

једну а Бог другу! али још боље:

човјек једну а полицаја другу!

— Не разумијем се у пословице! —

промрмља Филикатор.

— Пословице су, брате, мудрост сви-

јех народа.

— Збоља?... Е па толика мудрост

не може у моју малу тикву!... Питање

ме, мало прије, што мислих? Мислих о

мојој недањи! Таман кад се надах агрути

благо, агрунуше нас у бувару... Мјесто

што би сад рахат лежали у нашим креве-
тима, са „нонићем“ мјеница под главом,

ево нас на дрвеним креветима у тавници.

А врх тога, сва је грлика да ћу оддежа-
ти неколико мјесеца, због ондјех збогерт-

нијех сатова и с тога што се опријех

жандарима. Није ли то мало чудно?

— А ко је томе крив?

— Зар ја?

— Богме ти, нико други! — рече

екс-нотар, који се не плашаше многог тав-

новања. — Ти си хтио да се састанемо

код сребрене славине. Залуду те Жан-Же

ди одарао говорећи да ту није сигурно

решити! Аја! Ти шће, па шће...

— Не помињи ми Жан-Жеда, не

му се меса најели! — рече Филикатор и

шкрину зубима.

— А као зашто?

— Зато што је Ијуда проклети!...

Главу ћу му смекати, првом што се са-

станемо...

Те ријечи изнебушише Плимдоа.

— Што ти је скривно Жан-Жеда?

— запита он у чулу.

— Како што ми је скривно?... Зар

се ти не стављаш да нас је он просекао?

— Није, човјече!

— Није!!... Дакле чист је посао

што он не дође на рочиште, а?

— Ни то не вељу, али одмах назва-
ти га Ијудом, е!... Но, Жан-Жеда није

кадар продети своје другове!

— О незлобиви нотару! Жан-Жеда

кадар је свашто учинити, да не дијели

пишар ни са ким, но да га сам понесе...

Рашта, кажи ми, не дође на састанак?

— Може бити да је задоцнио...

— Којешта! Он је омастио брке, под-

митио су га, ето шта!... Споминеш ли

се како ми старјешина у крчми рече:

„баш тебе тражимо!“ — споминеш ли се?

— Споминеш!

— Па ко би могао њима казати гдје

те ће бирати за своје посланике такве, који ће штити и смјети да дакове чине одбију и пошљедице истих отклоне. Исто тако понашаће се и поступаће се и према покушајима и чиницама духовних власти, који буду на то смјерали, да изврше одлуку автономних власти спречавају. У тиме народно-црквени живот у његовом развоју заустављају.

2. Пошто свака црква има не само право, да држава штити и поштује њен слободан рад; него има и права, да ју држава тако, даје власт цркве не досеже, у извршењу њених одлука потпомаже и на руку јој иде, то јој тиме слободу њену и материјално осигура, — то се има својим путем и начином остварити: како би политичке власти нашијех автономних органа руководећ биле, а све у ту цијел, да се свака тачка нашијех автономних установа у потпуном смислу извађа, чега до сада на жалост у нашим крајевима није било и са чега нам народно-црквени автономни живот јако рамаде.

Да нам се осигурају епископ вјероисповједне школе и са њима вјероисповједна наставна, које је нужни пред услов да његовање и развијање народно црквене свијести, и на коју Срби не само по општем праву црквене аутономије, него и не привилегијама својим неоспорно право имају, пошто им је истим привилегијама зајамчен народни опстанак и развој, који тек у културном развоју свога народа израза налази и који се без основне, у духу народно-црквеном устројеног наставе и не може постићи. Према овоме, да се настоји око тога, како би се уклонило све оно сметње, које са епископским народно-црквеним властима у опрци стоје и слободан културни развој Срба у њиме крајевима спречавају. Као поглавита сметња пак сматра се земаљски закон о „општем учешћу школама“, с тога се има настојати, да се исти закон тако измени, како би се уз одржање општих наставних захтјева епископски подмладак у својим вјероисповједним школама образовати могао; а тако гђе због маленог броја Срба неби могло бити, да се у комуналној школи за уредну вјероисповједну наставу као и наставу у ћирици пошара.

4. Да се при подизању школа из општих народно-црквених средстава, при подјели потпоре за изучавање наука, при дјелу помоћи сиротин црквама и свештеницима и при раздавању зајмова из епископских народних фондова поглавита обзир узме на ове крајеве, који броје добру надпољну вјерних цијелу карловачке митрополије, и то у толико прије, што су они крајеви сарајмјерно много сиромашнији од осталијех, те им је с тога и поштра нужнија. Због овога пошљедњег узрока треба наш народно-црквени сабор код владе и сбора одлијех краљевина да поради: како би се она потпора, која се из земаљских прихода сиромашним црквама и свештеницима обију вјероисповједности пружа, праведно и сарајмјерно према броју епископског становништва нашој цркви и нашој свештеницима, законом зајамчила и подјелила.

5. Да се положај нашег свештенства и учитељства морално и материјално подигне и осигура.

Према овдје истакнутим жељама и потребама — изјављује епископ јавни збор у Загребу:

а) да ће за предстојећи епископски народно-црквени збор само оне заступничке кандидате потпомагати и бирати, који овдје изложена начела држе и који су по томе вољни да у овом праву пореда, то да се заузму за све оно што нашем народно-црквеном животу у прилог иде, а отклоне све што развоју његовом на путу стоји, то ако би се на дневни ред

саборнава ставио познати синодальный предлог, којим се хоће наша автономна држава — наши ће посланици бити против тога;

б) да ће, у колико би се саборници за Видовдан сазнали општа збор у епископским одлукама са овиме одје наредженим начелима, жељама и потребама епископског и подударно, преко свога средњаша изборног одбора са главним извршним одбором епископског збора енергично радити.

За тиме је поведена расправа о поменутих тачкама програма, које су све без изјаве једнодушно усвојене. У расправи је учествовало много говорника, међу којима ћемо свјед, да би се добро познао дух и тежња тога збора, одабрати г. др. Медоковића, који је на збору ову бесједу бесједио:

„Браћо! Г. Јовановић изјавио нам је на прт резолуцију и у прелиминарној нам је појединачне тачке, али колико сам опазио оставио је створено једно и то широко поље, поље размишљања и разговора, на које замишљамо. Народ наш живи, осјећа па и мисли, па ако имах то баш сада најобзидније мисли и о својем положају и о својим правима, о цркви својој и автономности која му прву и школу заклања. Па ми синови тога народа, кад смо се у толиком броју и са толико страна овдје сакупили морамо прије свега дати што чистија и јаснија израза осјећају и мишљења нашег народа, — треба, као синови његови да му из душе проговоримо. То је поље отворено, па ћу зато ја, ма и неспреман, да заговорим ун.

Па шта мислимо о народној и црквеној автономности? шта о односију њеном према држави и државним законима? Мислимо и знамо да је државно законодавство свело сав толиком муком стечена права нашег народа, на автономност народну у цркви и школи, а ову автономност да је ујамчио зак. чл. IX. од г. 1868. Да ли се овај зак. чланак угарског сабора протече и на Хрватску и Славонију, ми нијесмо познати испитивати, јер за нас ако нема овдје земаљског закона који ујамчава автономност, за нас тада остају привилегије, које су издани у дипломи цара Леополда I. од г. 1890 јасно изложено међународног уговора међу до тада слободним и независним народом епископским и сувереном Угарском и Хрватском. Ако ништа друго а оно автономност у цркви и школи напредује је нашем законом ујамчено али у том законитом оквиру може и мора се народ наш и представништво његово слободно крећати. Без слободе нема ми жића, без слободе постаје и автономност народна правом карикатуром. Ово право и ова жеља, постали су, рекао бих, живом традицијом нашег народа, а она, према његовом свагда долажном држању нашег народа не може бити зазорном низоме а државној власти најмање.

Тако мисли наш народ, тако и ми с њиме!

Али пошмо корак даље, па ма ударили и на трше, које нас боде.

На челу цркве наше стоји јерархија наша. А како стојимо према њој, како она према народу и његовој автономности? Народна автономност нашег народа, мора и нашој јерархији бити највећом светињом! Промислите нам каузе, да су Архиепископ наши били најјачи поборници и заштитници и цркве и народа и права његовијех. Црква наша прилагодила се народу, који је у данашња најтеже нехумана изневјерно и оставио није, — наша црква постала је народном. Њу је народ наш обрлио и гради истом љубављу, са којом грли народност своју. Овако прелетене усадио је Србни и једну и другу у своје срце, па

му т ко нитко једну без друге из живота изгубити не може. Па зар да је ова народна епископска прива зазорна епископској архиепископији која је потекла из народа, које се са својом промислом, својом народном црквом, који је, тако рећи сам створио и стварао. Јесте истина у заједној цркви чини друго начело, начело аутократије, које је са њавишом доминацијом проведено. Али у том б ш разликује се за нас од наше народне приве, која нам је срцу прирасла. Аутократија у цркви обара баш помоћу цркве саме све што му не год и смета, обара као што у историји видимо, народност, угуњује народни осјећај. Наш народ којем је народност највеће и најдраго благо, не даје да се оно у народну цркву узму увуче. И ко хоће да то учини, да тај печат нашој цркви удари, тај хоће да доведе народ наш до тога да буде и без свијести и без вјере, јер кад му не буде више свето име народно, тада му заоста ништа друго на свијету светим бити неће.

Тако осјећа наш народ, а ми, који оданде можемо да догледамо Жумберак, који живимо са народом, у којем је остао тужан спомен на Марчу, заиста то најбоље са нашим народом осјећајти морамо.

А сваки нападај на цркву народну а са њом и на народни осјећај, наш, заиста вичим боље сузбити не можемо, него са будном свијести нашег народа. На дође ли до тога да се таков нападај у збору нашем сузбја, наши пошљеници, који уз повјерљивост нашег народа повесу и ово свијетло и убојито оружје, ће заиста и такав нападај сузбити, а из борбе те и нијети нашу цркву и народну автономност још јачу, још чистију, још потпунију.

А сад да се у кратко обазрем на појединачне тачке, које је г. Јовановић имао допринути овдје разложити. У њима огледају се — у главном барем — живе потребе нашег народа у овим крајевима. И ту долазимо нехотиче до тога, да се запитамо, да ли створене наше државне и народне институције одговарају потпуно задатку, који се на њих ставља, да ли су те институције одговорице очекивању. И баш тиме, што још и данас наше појединачне потребе нестижемо, признајемо, да институције те саме по себи можда нијесу потпуно савршене, а ја бих често рекао, да ће приће бити, да оне у свом извађању заврше. И то за то што се коче.

У предложеном нацрту објашњене су у главнијим потезима те наше потребе, али дакако задатак ће бити посланика наших, да рачунају с њима и да их покушају остварити, и да — ако би не срећи дошло до уређивања наших народних и црквених ствари — да све постојеће институције испуне, а ако их нема, да их створе, како би свака појединачна и све заједно у цјелини одговарале потребама нашег народа.

Али за све то, — и ту се враћам на прву мисао, — за све то треба нам представитиштво које ће се слободно кретати, јер сам сабор, који се у законитом оквиру али слободно креће моћи ће и добро институције штитити и заштити на то, да их и најјачи и најјачи органи извршују. Контроле, строге контроле нам треба и за једно и за друго, јер морамо признати, да људи, којима је народ према дичењем уредбама повјерљиво вршење најмањих и најлакших народних послова, дужност своју свјесно и тачно вршили нијесу. И ако је растројство овладало, за то опет сваки на свом мјесту требао је да врши своју дужност и посао.

Па кад тако са народом својим осјећамо и мислимо, а ми се постаримо да бирамо људе, који ће нам дати јамство, који ће нам обећати — којем ћемо обећању вјеровати моћи, — да ће према овом

смјеру у животу по крви народној пошати, а кривоће ће бити, да нашу нацију и да уздеш радњу своју тако, да нам очувају неоспорну народну и црквену автономност, рабајући тај нашег народа, да све уредбе и начине и услове, на тако да остваре извршене жеље и живе потребе нашег народа. Ако тако наши посланици радити буду, тада ћемо их на поштраку моћи поздравити овако од прилике као што је некад поздрављивао цар Леополд II. позвао посланике народа епископског на теменишарском сабору год. 1890 да узвикну: „Sei ihre Kinder und Ekel werden austreten können... Gott segne Leopold den Zweiten, den Gerechten, der die unseren Väter verheissenen Nationalrechte nach dem reinen Sinn des Inhalts bestätigt und solche mit einsichtsvollem Ernst gegen ohnerlaubte Ansdreitung schützt...“

Што су нам владари наши овако чували, да се не дара и неварше, па што су нам тако и очували, то ће вада и представници нашег народа очувати знати. И у томе Бог нам помогао.

Осим њега говорили су и други учесници збора, неки међу њима и познатије, тако да их је морао прекидати и устављати, присутни алази пошљеници, на и предсједник збора часни г. прото Берковић.

Збор се развијао у најбољем расположењу а с великим одушевљењем. Изабран је средњаш и други подручни му кандидатурни одбори. Са мношћу епископских крајева стигли су збору одушевљени братски поздрав. „Србобран“ је одабран као орган епископско слободомиса народног странке у Хрватској.

Политички преглед.

Ново министарство инглеско састављено је овако: предсједник министарства и министар иностраних дјела Солзбри; лорд канцелар Хардинг Џефари; лорд предсједник тајног вијећа Стенфорд Норскот, који ће се у исто доба узависити на црквено достојанство и доћи ће у горњу кућу; канцелар државне ризнице и владни зајеник у доњој кући Хикс-Бич; државни секретар унутрашњих послова Гичардс Броус; државни секретар колонија Њукинг Стенан; државни секретар рата Емит; врхуш адмиралства Ђорџија Хамилтон; државни секретар за Индију Рандолф Черчил; лорд највишији за Ирску Карло Карларвон; начелник поштанског одјела лорд Џон Манерс. То су главна мјеста; друга су споредна. О самоме значају новог министарства говоримо на другом мјесту овога листа. Овдје ћемо само јавити његово о његовим личностима.

О Солзбрију и Черчилу већ је било више пута говора у овом листу. Њих познају наши читаоци.

Хикс-Бич, нови министар финансије, али, како га Инглески аду, канцелар државне ризнице, доста је окретан човек, а тврдоглав говорник без великог дара, младица финих манира, који је управно по мисли Черчиловој дошао у министарство и имао би овога заступати у доњој кући. У финансијама чини се не разумије; то он сам признаје.

Старор Норскот доброћудан је политичар, а мек човек, разумијева се добро у пословима и формама парламентарним, али је слаб говорник, па за то добро не вреди у Инглеској; бесједе су му туне и досадне; умори свакога и кад најбоље заступа своју ствар. Готов је вада на компромисе. Није велик човек, али је љубаван и има здраво суђење. У дјелима својим поштен је и чист; ријеч задана њему је сметица, на коју се сваке основи-

— Криво вас да сте понијели неке сатове са Ђенена немога сатије у махали Сен-Дени?... Имате ли што рећи у одбрани своју?

— Признајем, господине, да сам кривац, — прохрмља Филанкатр, а гласом и држањем одаде, тобож, велико кајање. — А како бих могао порећи, пошто су назвали сатове у моме стану?

— Занста, сво их! — То рекавши, судица му их поднесе свијех.

— Инак, господине, усуђујем се примјетити да сам ја мање крива по што се чини!

Судица се трже.

— Како то? Крив си, а мање си крива по што се чини? — рече судица и загледа му се добро у очи. — То је нешто чудно! Како ћеш доказати то?... Видјели су те кад си крао, а полиција је нашла у твојем сандуку покрадене сатове!...

— Господине судице! ја не бјех сам... ја сам само стражарисао други је крао... ама ја не дохватих ничега мојом руком.

(Наставиће се.)

— Бога ми тако је!

— Ако нас је, дакле, Жан Жеди просочно, то није учинио с тога посла; то би било сасвим будаласто од њега пошто се посло није ни почињао. Ако нас је одо са чега другог, само да њему саму остану слободне руке у овоме шићу, с — признајем да је то скрива доповеки, али и тада не видим да је потреба да сами себе одлажемо... Та и овако смо се доста замјерали!

— Ама треба да ми плати и платиће ми!

— Ама како?

— Те! кад се тражи, нађе се!

У тај мах врата се отворише и стражари турнише унутра неколико свитача. Ту нови гости полијегаше одмах по празним креветима, те Филанкатр и Нотар прекинуше разговор.

Нотар заспа неки час и поче хркати. Друг уу не стигнуо ока цијеле ноћи, по премислилаше како ће се осветити.

У зору чувари дођоше и пробудивше ашенике, да се соба очисти.

Оба други одоше у Ђошак, па наставили синоћни разговор.

Први поче Плимдос:

— Чуј ме! Тебе ће првога конститивати. Договоримо се, дакле. Мене ће осуудити што сам преступио наредбу и дошао у варош; друго ми немају шта казати, и

а зато ћу одлежати једну годину...

Ти ме не ћеш помињати у суду, не ли?

— Нећу!

— Олиста?

— Не, кунем ти се... Не бој се!

— Такоћер не ћеш помињати овај

посло, што наменили смо да тровмо у бер-

линској улици?

— Ни то нећу. Ни ријечи о томе

нећу!

— А опростићеш Жан-Жедију?

— А, то не! никада, па никада, опрости ми нећу!

— Дакле, одаћеш га?

— То је мој посао... Ако ћеш да

останемо добри пријатељи, не говори ми

о њему...

— Ама чоче...

— Неси те јако! — прекне га ср-

дито Филанкатр — остави ме у миру!

Врата се, у тај мах, шаром отво-

рише.

На прагу се поновише три надура.

Један, држећи у руци списак ашеника,

уђе у суду, па пошто је највише у себи

прочитао, стаде гласно да их прозвине:

— Прознер Ландје!

— Овдје сам! одговори неко момче и

одвоји се од гомазе.

— Бернхард Жолливе!

— Ево ме!

— Клод Ландри, надвиком Филан-

катр!

— Ево ме! — одговори ватарев друг

и придружи се и оној двојици.

— У суду! — нареди гандур.

— Сва тројицу поведоме стражари.

Ишли су кроз ходнике, пењали се уз

степенице док стигоме у предсобоје суд-

нице.

— Филанкатр оборно главу; бијаше

удубљен у мислима; дола сираваљаше од-

говоре на судчева питања и домишљање

се како ће и Жан-Жедија уплести.

Њега завуше најпрвога.

Стражар турну га унутра па се на-

мјести иза њега.

Судица сиђаше за својим столом.

За другијем мањим сточићем сиђаше

Ђата, готов да приближе одговоре

Филанкатрове.

Судица, прије по што ће да почне

испит, окјери Филанкатра од главе до

пете.

Ми знамо да је он не доше изгледао

и да је био увијек пристојно одевен; с

тога ли суду не би неугодан. Он поче:

— Баше име и презиме?... Колико

вам је година? Гдје сте рођени? и т. д.

Филанкатр се ајешто преносио, па

пошљиво одговараше на сва та питања.

Након тих ситница пређе се на

главну ствар.

та може. У свему је умјерен. на ваља је да то и без умишља.

Како је први је учествовао глава, ба- ви се старинама, био је колонијални се- кретар под Виконсфалд, а истукао је и к- лициста у години 1378 (обог тога што је златоско флота те године убога у Дар- данелу. Он се с тиме није слагао. У Ру- сији не стоји рђаво записан. Неодлучан човек, сбори ваља мудро, а често ради дуго.

Ричард Кроо био је некада адво- кат у некој провинцији у Инглеској. Нега је пронашао Виконсфалд и повјерио му стотину министра унутрашњих дјела. Ва- љи је администратор, али та конзерва- тивна мрза као човека збога, који је само „сир“, а не „лорд“. Особито г. мрзи Черчил.

Смјат је шеф велике, тне библио- теке, која поседује књиге на читање, и газ- да од енију блага на жељанимама ин- таским гђе се продају новине. Од тога се јако обогатио. Он је с почетка био ли- берал, но кад о м инјесу стјели да при- нају цегов веога административни дар, којим се он толико хвалио, онда је уско- чно у конзервативне. Тијем је стекао пе- ликих заслуга у Виконсфалда који га од- ках постави за министра поморства. Сад је постао министар рата. Иначе је смета- на глава.

Хардинг Чилфрлд, то је са сакјем обичај адвокат, који јемачио никад није на савља да ће бити министар. У поли- тичи се ниш не разумијева.

Како се види из свега тога, и у уставној и парламентарној Инглеској ели- јени случај прави министре и често мећо колача за задара а задара за нећара.

Вриједно је знати како се руски ли- стови држе напрема новој мјени миши- старства у Инглеској. У опште чини се као да им је свеједно, био Гледстон или Солзбри на влади. Особито ошлцозни ли- стови показују се са свијем равнодушни. Независни пак листови не могу да затаје опасности, које ехт: а у себи ка јист Солз- бријев. Али тијех опасности Руси се ни- мада не боје. Тако пише „Ново Вријеме“ : О спољашњој политици конзервативнога таблота са Солзбријем на челу, ми смо ја свијем на чисте. Име марјана Солзбри- ја добро је познато у Русији и има свој јасно одређени значај. Солзбри ће се по свој прилици покушати, да преговоре с Русијом о авганском питању настави на- чиним, који ће искључити свако мирно по- рављање. Ма ко био у друштву са овим вођом инглеских русофила, ми не може- мо имати повјерова и њиховијем љубав- ностима пита и њиховим тобож миро- љубивим смјеровама. Чам стигне ви- јест, да је кој конзервативнијед дордо- ва примио од Гледстона управу са спољ- шњим пословима, наш ће посао бити да озбиља предузмемо све мере предосторо- жности у средној Азији. Тако зваши ошчи- чани појас, у којим смо се могли задово- љити док је у Инглеској стојало на влади министарство које је својим вануштејем Кандахара повједало своју добру вољу према Русији — сад нас већ задовољити не може, јер је на влади инглеску дошао човек, који ће ваља казивао, да то вану- штање Кандахара сматра као највећу по- грешку Гледстонову, која се неда попра- вати.

Особито је значајан један чланак „Мо- сковских Вједомости“. Орган г. Каткова, а то ће много рећи, још оштријим тоном го- вори о Инглеској, те међу осталим и ово вели: Нека се у Лондону одреку падава, да ће Русија напустити своје нагнове, које је наклаже сама сила околности, и да ће ма с нагнине поустити од својих главних потраживања. Русија има несумњиво право да повлади потраживању линију, коју је у- својила, сада напусти, јер се је у елијед касатива мјени и положај промјенила. Не ће казивао бити претјерано од стране Ру- сије, ако она замисли, да своју границу у средњој Азији змачи до Пароамиа, који је права природна граница, јер предложена пречница није неже никаквајемства за сигурност.

Мачини је у Италији подлџао не- еретив, етновалитиј политичи исто снако као и Фери у Француској, без какве своје кравине. Док је Италијанска стојала на ми- ру, доде се је равно мншлеме у кој дивало против Мачинија, за што и он не пошле војску талашнику у пуште земље, да што прегроби за Италију, као што чине и оста- де велике силе, и да на тај начин подигне углед Италије. А кад Мачини, уступајући тој навали јавнога мншлеме, пошле војску на обале афричке, па ова тамо дуго постра- да, онда је онет он први, што је то чинио и што није еједио на миру. Таква је глас народа. Он се клана тефјеху, обож- ва овога тога угледу, и баца се каме- ном на овога, који не ушаре, и онда сад само његову вољу чини. Експедиција Мачинија у Африку донета је провала; она је ограничена само на нека мјеста на афричкој обали Африке, а не смије ни по- кити да се унутра, јер би страда- ло; од саме обале пак не може Италија

имати никакве користи; требало би сево- јити и њено заклање, а то је мука. Војска стоји и сад закована на обалама и ту је десеткују болести, а не смије никуд да се макне. Онет од ерамоте пред свијетом не ће влада талашника да иза наредбу, да се војска натраг врати. И тако се кола еломла на Мачинију. Ко ће њега замје- нити, још се не зна. Краљ је позвао к себи Талдинија да чује његово мншлеме о положају. Држи се, да ће онет Дебре- тисе доћи на чело новог кабинета.

У моравској фабричкој вароши Брну, у Аустрији, била је прошле ређеље пре- на радничка буча. Сви радници — а тамо их има на хиљаде — напустили су своје радоне и изишли из хаицу, где су хтјели бучним демонстрацијама да извојују своја права. Као обично у таким приликама вој- ска их је дочекала на бајоне-е. Ту је до- шло до правог боја, у којем су наравно страдали они који су се борили голијем шакима, а то су радници. Остало је неко- лико рањених, а многи су затворени.

Ова буча замела се због тумачења по- вога завајатијског закона. По том закону дужни су радници да раде у фабрикама од б- часова из јутра на до 6 и по у вече. Ту им се урачунава неколико четврти од уре на одмор и уживање. Радници кажу да није тако, и да радно доба има да траје од 6 до 6, а одмор и ужива у то се ура- чунава. Кад гласе од фабрика не хтједоше на то да пристану, радници оставаше фа- брике и изидоше на сонак. Војска се уми- јешала да одржи поредак, разумије се са- блон и кундаком.

Буча траје још, али није тешко по- годити како ће се свршити. С капитали- стама, који имају од чега живјети и кад им не раде фабрике, не могу се за дуго борити радници, који немају хљеба, чим напусте своје радове. Глад ће најбоље сзе у ред довести.

На путу своме кроз Босну и Хер- цеговину, повозом отварања железничке пруге Мостар-Метковић, имао је министар Калај разговор са једним дописником не- кога бечког листа, у којем је онет пустио у свијет своје мисли о покрајинама, које су његовој управи повјерене. У том раз- говору рече напријед, како су те двије земље за потиње двије године јако напре- довале у култури, на онда поче да говори о грађан путова и жељезница. Могаи сте се увјерити — рече Калај — да Херце- говина данас има прекрасне путове; до- скоро није било других путова н'ако за мазге, данас веде експресиони и угодни вјештачки путеви преко најнепогоднијих крајева, а они приномажу много развиту земље. Тако је и у Босни. И тамо је напре- дак у свијем културним односима управо неочекивани. Ми смо већ сад тако далеко дојерали, да обе земље саме подмирују своје трговне управне и ни на што се више збо њих не троши из монар- хије, осим на војску, која се мора још једнако држати у вишем броју, а кад та потреба нестане, онда ће Босна и Хер- цеговина моћи само о себи живјети. Ја много очекујем и од жељезница које се граде по земљи. За сада су три пруге готове: од Брода до Сарајева, од Добра- гина до Бања Луке, и сво сад ова од Мо- стара до Метковића, а четврта од Добоја преко Тузле до Смиња Хапа сада се баш гради. Осим тога проучава се и свеза између Сарајева и Мостара. Земља већ сада има жељезнице у дужину од 500 ки- лометара, а то је за почетак баш доста. Што се тиче тропинова око градије же- љезница, могу са задовољством примјети- ти, да ике онет у толико јевтиније стају, што више пруга саградиш. Ја особиту важност ислажем на једну жељезничку пругу, за коју бих се најтопакје залажао, да сам индустријалац а не министар, јер та би линија била од највише користи не само за Босну и Херцеговину него и за цијелу монархију; то је линија која би ишла кроз Полимље до Прибоја на гра- ницу новоназаретог санџака, са једнајем оградном дуж Дрина поред ернеко обале.

У даљем разговору упитао је допис- ник министра, не смијра ли влада може бити на даље проширење окупације, као што се о том говори по новинама. На то је одговорио Калај: Ја не вјерујем да ће се окупациона политика још даље на друге крајеве протјегнути, и бар док сам ја на овом мјесту, ваља да се томе противим. Ја бих сматрао такву политику као шед- љиву и кобну за наше интересе. Ми смо удегли у Босну и Херцеговину као осло- бодници, да ослободимо народ од несносног стања. Влада Султанова била је одвећ сла- ба на ње могла да подржава унутрашњи мир, и сви су елементи народа патили у рав- ној мјери од несправедлијих буна и крво- прљања. Ми смо земљу умјерили, осигурали спакоме живот и мншме, а учинили да је сваком своја вјера света и слободна — је- дном ријеч: измачили смо праву државни ред у земљи. Стога је и било да су се одмах иза првијег смутја сва племена земље бр-

зо с нама опријатељила и спознала сво- користи, које им теку на промјенијеног ста- ња ствари. Кад би се окупација још и на- даље помакла, у друге крајеве, онда би тијех користи са свијем нестало; ми смо се на том путу прво сукобили с Арбанаси- ма, — то је народ који се неда укроти- ти, у толико мнше, што тај народ не мари и не може да подноси уређену др- жаву. Арбанаси би нас сматрали као стра- не завојенице, што би им се у Јевропи и вјеровало, а то нама неби добро дошло, па да и не мншме на ум, што би нам за по- корење Арбанаса требало најмање 200.000 људи и 200 милиона флорина — цијена прописана. Много је здравија политика за нас, ако будемо чекали да се ствари саме од себе развију, а то с временом мора до- ћи и тада ће Арбанаси и сами тражити наше пријатељство и нашу помоћ и ступаће у круг нашијех интереса као пријатељски чи- нилац. То је много боље за нас, него да сад освајамо земљу, која неће да зна за нас и не може нам ни од какве нађе бити, а петропи- ли бисмо се толико око ње, док бисмо је освојили. Дакле, није нама нужда про- ширење окупације него да што јаче раз- вијемо Босну и Херцеговину и да тијем путем раширимо нашу трговину и индус- трију. Ја ћу на свијех сила настојавати, да се та политика одржи, јер ја љубим ту земљу и држим да се само тијем пу- тем може за њу боља будућност спре- мити.

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 15. Јуна.

— Јуче на подне стигао је амо из Котора вицеадмирал ц. и кр. аустро-уг- ратног бродовља г. барон Стернек са осталим заповједницима и офицерима, и имали су част да се представе Његовом Височанству Књазу, којом су приликом дочекали испред елијетнога Диора од упараћених нејавника са пропи- саним почастима. Пред станом, који је био припремљен за вицеадмирала г. барона Стернека стојала је почасна стража. Г. вицеадмирал барон Стернек имао је част да буде тај дан са осталим друштвом на обједу у Његовој Височанств Књаза. По обједу г. вицеадмирал са осталом господом винуо се у Котор.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 9. Јуна. — Ове недеље имали смо вјетрове од I, III и IV. че- твртца, лагуне, умјерене и јаке, а за вр- јеме и тлишину; кад кад мало да не ведро, кад кад облачно, понешто кише, и мирно море.

Доједрише:

Траб. тур. „Бела Вата“, тон. 14, кап. Сулејман Мухтар, из Котора, празан. Траб. при. „Сехин Бахер“, тон. 38, кап. Абеди Закули, из Бојане, крцат дрва.

Траб. при. „Морски Коњ“, тон. 25, кап. Мустафа Асан Бећари, из Др-а, крцат жита.

Шкуна тур. „Уда Верди“, тон. 80, кап. Ахмет Шибир, из Бојане, крцат дрва.

Шкуна при. „Хаирлије“, тон. 62, кап. Адем Брахим, из Бенгале, крцат соли. Браб. при. „Свети Никола“, тон. 9, кап. Махмут Омер, из Драча, крцат жита.

Браб. при. „Фортеца“, тон. 10, кап. Мустафа Омер, из Драча, крцат жита.

Барка при. „Аирлије“, тон. 1, кап. Бећир Али, из Бара, крцат разне трго- вине.

Барка тур. „Дурација“, тон. 3, кап. Абдулах Осман, из Медве, крцат пут- ника.

Барка при. „Али Ага“, тон. 3, кап. Сулејман Селмани, из Бојане, крцат пут- ника.

Браб. при. „Ристо Стојовић“, тон. 3, кап. Али Брахим, из Бојане, пра- зан.

Браб. при. „Канарина“, тон. 5, кап. Али Мехмед, из Бојане, празан.

Браб. при. „Живини“, тон. 3, кап. Али Уса, из Медве, крцат разне трго- вине.

Браб. при. „Душа Моја“, тон. 4, кап. Мустафа Дерман, из Медве, крцат путника.

Браб. при. „Живини“, тон. 3, кап. Али Уса, из Бара, крцат брашна.

Одједрише:

Траб. тур. „Беландина“, тон. 14, кап. Муртеза Сманл, из Крф, празан.

Траб. при. „Сехин Бахер“, тон. 38, кап. Абеди Закули, из Малу, крцат дрва.

Траб. при. „Морски Коњ“, тон. 25, кап. Мустафа Асан Бећари, из Котор, крцат жита.

Траб. тур. „Белавија“, тон. 14, кап. Сулејман Мухтар, из Драч, празан.

Шкуна тур. „Уда Верди“, тон. 80, кап. Ахмет Шибир, из Триполи, крцат дрва.

Шкуна при. „Хаирлије“, тон. 62, кап. Адем Брахим, из Обот, крцат соли. Браб. при. „Рехлија“, тон. 6, кап. Дул Бужука, из Будву, крцат кр-ова. Браб. при. „Канарина“, тон. 5, кап. Али Мехмед, из Бојану, крцат пут- ника.

Браб. при. „Св. Никола“, тон. 9, кап. Махмут Омер, из Бојану, празан.

Браб. при. „Фортеца“, тон. 10, кап. Мустафа Омер, из Анкову, крцат жита.

Браб. при. „Живини“, тон. 3, кап. Али Уса, из Медве, крцат путника.

Браб. при. „Живини“, тон. 3, кап. Али Уса, из Бар, празан.

Бер. 11. Јуна. — Ове седмице ама- ли смо тихе вјетрове од II и III. квадран- та, ведро небо и мирно море, а од два дана кишовито с грмљавином и свијетљем, по којему јучер нас дан имали смо јакн вјетар од поента са великим таласима, а понас такођер јакн вјетар нечовни.

Барометар који се је био елижио на 75—5 на ново паље на 75—3.

Стање температуре Реем. 22.

5 ов. м. дође из Тријшћа и Далма- ције пароб. аус. уг. „Јонин“, тон. 424, кап. Д. Гризогоно, који учине своје опе- рације за ову луку и продужи линију до Крфа одакле се јучер врати са неколико путника и трговине за овје.

Нети отпуста јутрос у препието вријеме за Далмацију и Тријшће.

10 ов. м. на подне дође од поаде из Слаторина скупер аус. уг. „Маријета Б“, тон. 68, кап. Петар Солетић, крцат земље истога змена за Дубровник.

Нашло се је забачено од мора неко- лико дрва за грађевину и то сумња се да је неки брод прикушен од великога вјетра и таласа утопио у море поменути материјал за спасти се и тако унашти свој терет да му олакша брод.

Телеграми „Гласа Црногорца“.

БЕЧ 11. Јуна. — „Фремденблат“ јавља, да ће цар њемачки враћајући се из Гастаја посјетити 5. Августа ца- ра и царицу аустријску у Инлу.

ЛОНДОН, 11. Јуна. — У обје- ма кућама Гревил и Гледстон обја- вилисе да је Солзбри саставио нови ка- бинет.

ЛОНДОН, 14. Јуна. — У доњем дому лорд Солзбри објавио састав по- вога кабинета и саопштио своје пре- говоре са либералима. Што се тиче изадине политике, о томе ће се доц- није изјавити. Парламенат је одгођа до 6. Јула по нов. кал.

Књижевни огласи.

Изишао је 22.гп број

„ЦРНОГОРКЕ“,

у којем се налази ово:

- 1) Гете и његова народна епипјест. П. Нише др. Лазо Костич.
- 2) Ускок Јанко. Приповијетка из црногорског живота. Нише С. М.
- 3) Стара прича о нове сти- хове. „Ко има уши да чује — нека чу- је!“ Пјесма Ф. Ј. Ковачевића.
- 4) Сеоба Ивана Црнојевића иа Цетиње. (Мала приповијетка из цр- ногорске историје.) Нише М. Драговић.
- 5) Отац Нико. Пријевод из „Novi Review“.

„Црногорка“, лист за књижев- ност и поуку, излази на Цетињу сваког четвртка из цијелога табаку.

Стаје за Црну Гору Аустро- Угарску, Босну и Херцеговину:

На годину 4 еор. — а. вр.
На по године . . . 2 „ — „

На три мјесеца . 1 „ — „

За све остале земље:

На годину . . . 15 франка у злату
На по године . . 8 „ — „

На три мјесеца 4 франка у злату.

Претплата из Црне Горе паље се управно уредништву „Црногорке“ на Це- тиње.

Претплата из Аустро-Угарске Босне и Херцеговине нека се ша- ље поштомекон упутицом на г. Петра Рамадановића у Котор.

Претплата из Србије нека се шаље књижири Влахића у Београд.

Из свијех тих крајева ко хоће може слати претплату и уплату на уредништво „Црногорке“, али ваља само у плаће- ном до Цетиња нијему.

Нови претплатници могу још добити сва бројева „Црногорке“ од почетка нове године.

Цетиње, 15. Јуна 1885.

Уредништво „Црногорке“.

Државн. штампарија.